

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-330-80>

УДК 330.3

РЯБОШТАН Людмила

Національний транспортний університет

<https://orcid.org/0000-0002-7815-139X>

e-mail: yvvega@ukr.net

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КОНТРОЛІНГУ НА АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

У статті розглянуто систему інвестиційного контролінгу, яка забезпечує виконання загальної інвестиційної стратегії підприємства та слугує ключовим інструментом для стабільного розвитку підприємства. Інвестиційний контролінг на автотранспортних підприємствах розглянуто з різних позицій для забезпечення ефективного управління інвестиціями та підвищення конкурентоспроможності автотранспортних підприємств. Удосконалення організаційно-економічного механізму інвестиційного контролінгу на автотранспортному підприємстві є важливою умовою для забезпечення ефективності управління інвестиціями, сприяє адаптації до змін у зовнішньому середовищі, підвищує якість управлінських рішень та знижує ризики, пов'язані з інвестиційною діяльністю. Впровадження механізму сприяє стабільному розвитку підприємства.

Організаційно-економічний механізм інвестиційного контролінгу на автотранспортному підприємстві базується на системному підході, що об'єднує дві основні складові: організаційну та економічну, що є важливим для забезпечення ефективності управління інвестиційними процесами, оскільки дозволяє інтегрувати різні аспекти управління та контролю в єдину систему. Механізм являє собою сукупність організаційних, економічних, соціальних та інформаційних форм взаємодії учасників інвестиційного процесу, що забезпечує комплексний підхід до управління інвестиціями на автотранспортному підприємстві та дозволяє створити ефективну систему контролінгу, яка враховує не лише фінансові аспекти, але й соціальні та інформаційні фактори, що впливають на інвестиційну діяльність.

Ключові слова: транспорт; автотранспортне підприємство; інвестиційний контролінг; методичні підходи; механізм, організаційно-економічний механізм інвестиційного контролінгу.

RYABOSHTAN Liudmyla

National Transport University

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF INVESTMENT CONTROL AT MOTOR TRANSPORT ENTERPRISES

In modern realities, the operation of motor transport enterprises in Ukraine has undergone significant complications due to globalization processes, instability in world markets, as well as in connection with the introduction of martial law in the country. In the conditions of these challenges, the main task for companies is to maintain competitive positions and stable functioning. This requires enterprises to quickly adapt to changes, to constantly respond to external threats in the business environment, as well as to preserve and strengthen their competitive advantages in the market. Investment controlling methods are a way of studying, measuring and summarizing the impact of various factors on changing the results of investment activity with the aim of improving it. The organizational and economic mechanism of investment controlling at the motor vehicle enterprise is based on a systemic approach that combines two main components: organizational and economic, which is important for ensuring the effectiveness of management of investment processes, as it allows for the integration of various aspects of management and control into a single system. The mechanism is a set of organizational, economic, social and informational forms of interaction of the participants of the investment process, which provides a comprehensive approach to the management of investments at the motor vehicle enterprise, which allows creating an effective controlling system that takes into account not only financial aspects, but also social and informational factors, which affect investment activity.

The organizational and economic mechanism of investment controlling of motor vehicle enterprises is a complex system of management, economic and analytical tools that ensures effective coordination, monitoring, analysis and adaptation of investment processes at motor vehicle enterprises in order to increase their profitability, innovative development and competitiveness.

Keywords: transport; motor vehicle enterprise; investment controlling; methodological approaches; mechanism, organizational and economic mechanism of investment controlling.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасних реаліях функціонування автотранспортних підприємств в Україні зазнало значних ускладнень через глобалізаційні процеси, нестабільність на світових ринках, а також у зв'язку з введенням воєнного стану в країні. В умовах цих викликів основним завданням для компаній є утримання конкурентних позицій та стабільне функціонування. Це вимагає від підприємств оперативної адаптації до змін, постійного реагування на зовнішні загрози в бізнес-середовищі, а також збереження та зміцнення своїх конкурентних переваг на ринку. Потреба в інвестиціях є ключовою не тільки для окремих осіб або держави, але й для ефективного функціонування автотранспортних підприємств. Інвестиції дозволяють цим підприємствам модернізувати свій автопарк, впроваджувати нові технології, покращувати якість обслуговування клієнтів та підвищувати конкурентоспроможність. Оновлення техніки та впровадження інновацій допомагає знизити витрати на обслуговування транспорту, підвищити ефективність логістичних процесів і, як наслідок, збільшити прибуток.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Серед дослідників, котрі досліджували різноманітні аспекти інвестиційного контролінгу, серед вітчизняних та іноземних авторів, можна виділити: Е. Майер, Р. Ман, С.Г. Фалько, Д. Хан, І.О. Бланк, О.О. Терещенко, С.В. Івахненко, І.Є. Давідович, Г.Ф. Шепітко та ін.

ВИДЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Незважаючи на значну кількість досліджень присвячених інвестиційному контролінгу невіршеними є питання впровадження інвестиційного контролінгу як дієвого інструментарію організаційно-економічного механізму на автотранспортному підприємстві..

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є удосконалення організаційно-економічного механізму інвестиційного контролінгу на автотранспортному підприємстві на основі системного підходу.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Наразі в Україні непроста економічна ситуація, яка потребує збільшення інвестиційної активності для стабілізації та розвитку економіки. Інвестиційний контролінг може стати ключовим інструментом для досягнення цих цілей, оскільки він забезпечує систематичний моніторинг і оцінку інвестиційних проєктів, що дозволяє своєчасно коригувати управлінські рішення [8].

Система інвестиційного контролінгу відіграє важливу роль у підвищенні прибутковості інвестиційних проєктів, дозволяючи виявляти відхилення від запланованих показників та швидко реагувати на них. Це особливо актуально в умовах динамічного ринкового середовища, де навіть незначні помилки можуть спричинити серйозні фінансові втрати. Активізація інвестиційної діяльності є важливим інструментом соціально-економічних реформ. Інвестиційний контролінг не лише сприяє ефективному управлінню окремими проєктами, але й забезпечує виконання загальної інвестиційної стратегії підприємства, що є ключовим для його стабільного розвитку [4].

Ефективність системи інвестиційного контролінгу безпосередньо залежить від належної організації процесів контролінгу на всіх управлінських рівнях підприємства, тому впровадження інвестиційного контролінгу має забезпечувати одночасну роботу кількох взаємопов'язаних контролінгових систем, що ґрунтуються на даних фінансового, технічного та інших типів контролю. У дослідженні Ляхович Л.А. мета оперативного інвестиційного контролінгу полягає у створенні системи управління, яка спрямована на досягнення поточних цілей інвестиційної діяльності, що включає прийняття своєчасних рішень для оптимізації співвідношення між інвестиційними витратами та прибутком, а також забезпечення підтримки та обґрунтування оперативних інвестиційних рішень [5]. Кожне підприємство обирає власну стратегію, власну систему управління, однак з часом й стратегія, й управління потребують методів реалізації, які впливають на розвиток підприємства й можуть забезпечити ефективну реалізацію стратегії[2].

Інвестиційний контролінг на автотранспортних підприємствах можна розглядати з різних позицій для забезпечення ефективного управління інвестиціями та підвищення конкурентоспроможності (табл. 1). Методи інвестиційного контролінгу є способом вивчення, вимірювання та узагальнення впливу різних факторів на зміну результатів інвестиційної діяльності з метою її поліпшення.

Процес інвестиційного контролінгу не має точних, відокремлених один від одного етапів, адже послідовність робіт по інвестиційному контролінгу в силу об'єктивних і суб'єктивних причин часто порушується, нерідко існує потреба повернення до попереднього з будь-якого етапу для уточнення або корегування, межі досить розмиті. Для зручності варто поділити процес інвестиційного контролінгу на окремі умовні етапи, проаналізувавши існуючі схеми такого поділу, пропонуємо наступну модель інвестиційного контролінгу.

Розробка організаційно-економічного механізму інвестиційного контролінгу на автотранспортному підприємстві є важливою умовою для забезпечення ефективності управління інвестиціями, що дозволяє адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, підвищити якість управлінських рішень та знизити ризики, пов'язані з інвестиційною діяльністю. Впровадження механізму сприятиме стабільному розвитку підприємства та його конкурентоспроможності на ринку.

Організаційно-економічний механізм інвестиційного контролінгу на автотранспортному підприємстві базується на системному підході, що об'єднує дві основні складові: організаційну та економічну, що є важливим для забезпечення ефективності управління інвестиційними процесами, оскільки дозволяє інтегрувати різні аспекти управління та контролю в єдину систему. Механізм являє собою сукупність організаційних, економічних, соціальних та інформаційних форм взаємодії учасників інвестиційного процесу, що забезпечує комплексний підхід до управління інвестиціями на автотранспортному підприємстві, що дозволяє створити ефективну систему контролінгу, яка враховує не лише фінансові аспекти, але й соціальні та інформаційні фактори, що впливають на інвестиційну діяльність.

Ціль розробки організаційно-економічного механізму полягає у створенні ефективної системи управління інвестиційними процесами, яка забезпечить максимізацію економічних вигод для автотранспортного підприємства, підвищення його конкурентоспроможності та стійкості в умовах турбулентного ринкового середовища.

Таблиця 1

Методичні підходи до інвестиційного контролінгу

Підхід	Зміст підходу
Системний	комплексне та всебічне управління інвестиційною діяльністю на автотранспортному підприємстві, базується на інтеграції всіх елементів системи управління, забезпечує ефективне використання ресурсів, зниження ризиків та підвищення прибутковості інвестицій.
Монографічний	детальне та всебічне вивчення інвестиційного проекту, причинно-наслідкових зв'язків або проблеми в інвестиційній діяльності автотранспортного підприємства, дозволяє аналізувати всі аспекти проекту, виявляти приховані проблеми та знаходити оптимальні шляхи для їх вирішення.
Економіко-статистичний метод	підхід, який базується на використанні статистичних та економічних інструментів для аналізу та оцінки інвестиційних проектів для виявлення закономірностей та тенденцій, дозволяє автотранспортним підприємствам підвищувати ефективність управління інвестиціями, знижувати ризики та приймати обґрунтовані рішення на основі об'єктивних даних та прогнозів.
Розрахунково-конструктивний метод	широко застосовують при прогнозуванні і плануванні процесів розвитку інвестиційної діяльності, дозволяє розробити декілька варіантів вирішення проблеми, що виникає при інвестиційній діяльності та їх оцінку з найкращим вибором.
Балансовий метод	інструмент при плануванні й аналізі інвестиційної діяльності з метою встановлення пропорційності інвестування та своєчасного виявлення диспропорцій у процесі досягнення мети інвестиційної діяльності, забезпечує для автотранспортного підприємства чітке уявлення про фінансову ситуацію та дозволяє ефективно управляти інвестиціями для досягнення стратегічних цілей.
Поведінковий	детальне та всебічне вивчення психологічних, соціальних, когнітивних і емоційних аспектів, що впливають на прийняття інвестиційних рішень суб'єктами інвестиційного контролінгу, а також наслідки таких рішень для автотранспортних компаній.
Інституціональний підхід	детальне та всебічне вивчення не лише економічних проблем, але й їх взаємозв'язок з політичними, соціальними, правовими та іншими інститутами, що впливають на інвестиційний контролінг. Вплив інститутів на економіку та автотранспортні підприємства, чинники прийняття рішень в інвестиційному контролінгу.
Процесний підхід	Детальний та всебічний аналіз функцій інвестиційного контролінгу: спостереження, відхилення, діагностика, управлінські рішення, коригування. Інвестиційний контролінг автотранспортних підприємств включає не лише внутрішній контроль інвестиційної діяльності, є ефективною координуючою системою налагодження взаємозв'язку між інвестиційним аналізом, плануванням, внутрішнім інвестиційним контролем та формування інформаційної бази.
Ситуаційний підхід	підхід, який базується на різних методах впливу на значення економічних показників інвестиційної діяльності в залежності від ситуацій. Використання даного підходу сприяє більш ефективному інвестиційному контролінгу на автотранспортних підприємствах з декількома інвестиційними проектами.
Метод порівняння	дозволяє порівнювати дані інвестиційного контролінгу підприємств з даними попередніх проектів, періодів, планових та нормативних даних. Цей метод дозволяє зіставляти різні показники автотранспортних підприємств, проектів між собою, що сприяє прийняттю обґрунтованих рішень.
Бенчмаркінг	метод формування компетенції, що базується на порівняльному аналізі інвестиційного контролінгу підприємства з іншими, та впровадження найкращих результатів у свою діяльність. Потужний інструмент для автотранспортних підприємств, що дозволяє порівнювати свої показники з кращими в галузі, виявляти можливості для покращення та впроваджувати ефективні стратегії для ефективності інвестиційної діяльності.

Використання системного підходу дозволило виділити дві підсистеми організаційно-економічного механізму: керуючу та прикладну. Теоретична складова включає сукупність принципів, функцій та завдань, а також методів, що використовуються для системної оцінки інвестиційної діяльності на підприємстві. Практична складова забезпечує діяльність інвестиційного контролінгу через такі ключові компоненти: методико-аналітичний, технічний, правовий, фінансовий та управлінський, що в комплексі створюють основу для ефективного моніторингу та управління інвестиціями на підприємстві. Організаційно-економічний механізм дозволяє створити динамічну базу даних, узагальнити інформацію про стан та розвиток інвестиційної сфери в усіх напрямках діяльності підприємства та сприяє ефективній координації управлінських рішень через доступ до актуальної та достовірної інформації.

Організаційно-економічний механізм інвестиційного контролінгу автотранспортних підприємств - це комплексна система управлінських, економічних та аналітичних інструментів, що забезпечує ефективну координацію, моніторинг, аналіз та адаптацію інвестиційних процесів на автотранспортних підприємствах з метою підвищення їх рентабельності, інноваційного розвитку та конкурентоспроможності.

Запропонований нами організаційно-економічний механізм інвестиційного контролінгу на автотранспортному підприємстві представлений на рисунку 1. Слід відмітити, що лише в синергії економічної та організаційної підсистем можливо досягти позитивного ефекту в рамках організаційно-економічного механізму інвестиційного контролінгу на автотранспортному підприємстві. Економічна підсистема дозволяє адекватно оцінювати інвестиційні проекти з точки зору рентабельності, ризиків і доцільності, тоді як організаційна забезпечує чітку структуру і правила впровадження цих проектів, враховуючи вимоги законодавства, внутрішні регламенти та стандарти управління. Інформаційно-

аналітичне забезпечення є ключовим елементом, який допомагає вчасно реагувати на ринкові зміни, обирати оптимальні інвестиційні стратегії і приймати зважені управлінські рішення.

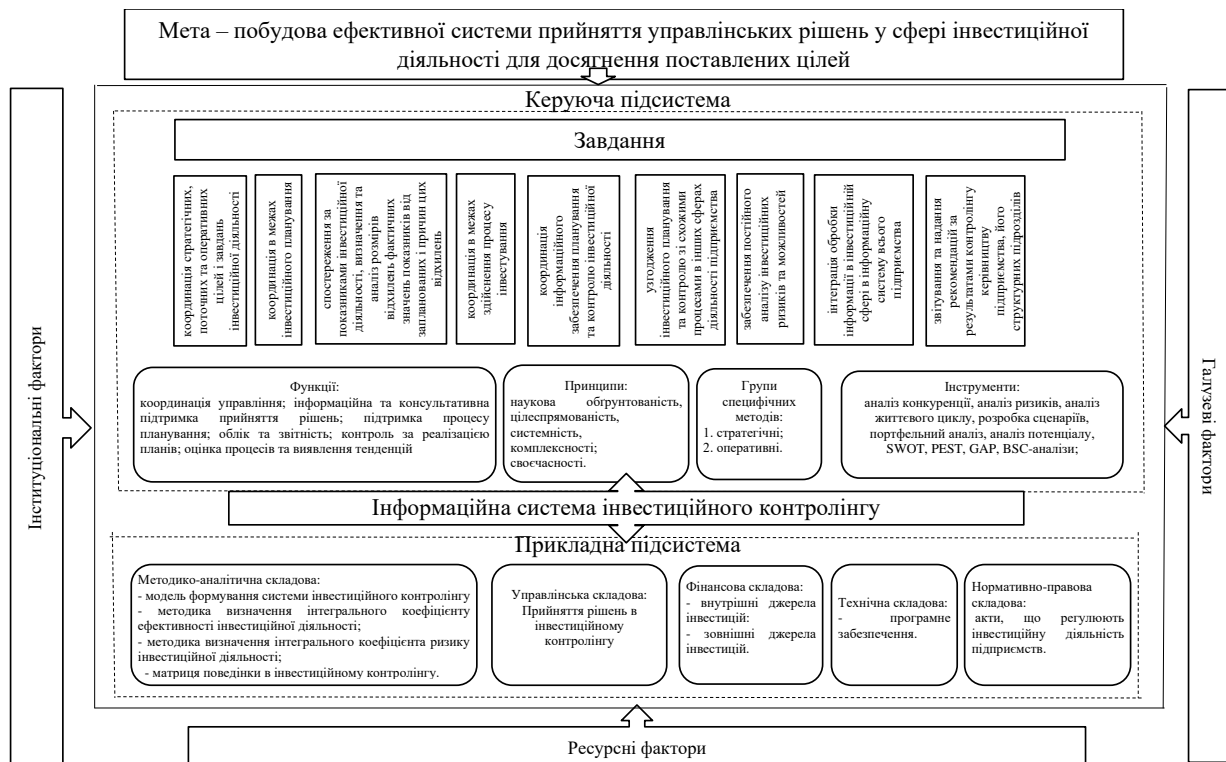

Рис. 1. Організаційно-економічний механізм інвестиційного контролінгу на автотранспортному підприємстві

Поєднуючи різні наукові погляди, виділяють три групи факторів, що впливають на розвиток автотранспортного підприємства:

- ресурсні фактори включають як матеріальні, так і нематеріальні ресурси. До матеріальних відносяться сировинні, фінансові та фізичні ресурси; до нематеріальних - трудові ресурси, технології, підприємницькі здібності, інформаційні та інші типи ресурсів. За словами Власенко Д.О., ресурсне забезпечення охоплює всі сфери діяльності економічних суб'єктів і завжди було об'єктом управління. Відставання теоретичних розробок від практики управління на сучасному етапі пояснюється швидкою появою нових видів ресурсів, джерел їх формування та методів оцінки [3]. Нові ресурси вимагають нових підходів, технологій і ресурсного забезпечення діяльності організацій, що особливо важливо для автотранспортних підприємств в умовах Індустрії 5.0. Основна мета Індустрії 5.0 - інтеграція людської креативності та інтелекту з машинами для досягнення більш гармонійного та ефективного використання ресурсів, а інвестиційний контролінг дозволяє оптимізувати витрати та інвестиції у нові технології та інфраструктуру.

- інституційні фактори характеризують стан та рівень розвитку окремих інститутів або їх груп, включаючи адміністративну систему, бізнес-коаліції, судову систему, людський капітал, рівень корупції та конкуренції. Висока якість адміністративних послуг і прозорість процедур сприяють розвитку бізнесу та залученню інвестицій, бізнес-коаліції стимулюють інновації та підвищують конкурентоспроможність через обмін ресурсами та інформацією, незалежний судовий процес є критично важливим для захисту прав власності та контрактів, інвестиції в розвиток людського капіталу підвищують ефективність підприємств і сприяють інноваціям, високий рівень корупції підриває довіру до державних інститутів, знижує ефективність витрат державних коштів і створює бар'єри для бізнесу, інституціоналізація корупційних відносин може призвести до деградації соціальних цінностей і порушення принципів добросовісної конкуренції суттєво впливаючи на загальний стан економіки, формуючи умови для розвитку або гальмуючи його.

- галузеві фактори відображають специфіку ринків та є ключовими елементами, які визначають ефективність управління інвестиційними процесами. Наведені фактори формують комплексний підхід до аналізу та розуміння організаційно-економічного механізму інвестиційного контролінгу, враховуючи всі аспекти.

Успішна реалізація функцій інвестиційного контролінгу досягається шляхом вирішення наступних завдань:

- координація стратегічних, поточних та оперативних цілей і завдань інвестиційної діяльності;

- координація в межах інвестиційного планування;
- моніторинг показників інвестиційної діяльності, визначення та аналіз розмірів відхилень фактичних значень показників від запланованих і причин цих відхилень;
- координація в межах здійснення процесу інвестування;
- забезпечення інформаційного супроводу планування та контролю інвестиційної діяльності;
- узгодження інвестиційного планування та контролю з аналогічними процесами в інших сферах діяльності підприємства;
- проведення постійного аналізу інвестиційних ризиків та можливостей;
- інтеграція обробки інформації в інвестиційній сфері в загальну інформаційну систему підприємства;
- підготовка звітів та надання рекомендацій за результатами контролінгу керівництву підприємства та його структурним підрозділам.

У науковій літературі існує чимало думок щодо складу методів контролінгу, важливо відзначити, що методи контролінгу відрізняються залежно від його типу (за тривалістю дії) – стратегічного та оперативного, кожен з яких використовує свої інструменти, наведений поділ методів контролінгу є найбільш поширеним [6,7].

Стратегічний інвестиційний контролінг має одночасну направленість як на зовнішнє так і на внутрішнє середовище, сприяючи підвищенню потенціалу та розвитку автотранспортного підприємства. Стратегічний інвестиційний контролінг орієнтований на довгострокове планування та досягнення глобальних цілей підприємства, вимагаючи глибокого аналізу ринкових можливостей, ризиків і рентабельності, менш гнучкий, але дозволяє приймати важливі рішення на рівні керівництва для забезпечення стабільного розвитку в перспективі. Оперативний інвестиційний контролінг, навпаки, фокусується на короткострокових цілях і постійному моніторингу витрат та ефективності ресурсів у реальному часі, дозволяє швидко реагувати на зміни в бізнес-середовищі та оптимізувати процеси, що потребує більшої гнучкості й регулярного контролю. Таким чином, обидва види контролінгу взаємодоповнюють один одного, забезпечуючи як стратегічну стабільність, так і оперативну ефективність.

Інструменти інвестиційного контролінгу використовуються для планування, контролю та оцінки інвестиційної діяльності компанії допомагаючи аналізувати ефективність інвестиційних проектів і приймати обґрунтовані рішення. Інструменти стратегічного інвестиційного контролінгу дозволяють глибше аналізувати інвестиційну діяльність компанії з точки зору довгострокової перспективи.

Інформаційна система відіграє ключову роль в організаційно-економічному механізмі інвестиційного контролінгу, забезпечуючи ефективну агрегацію даних керуючої та прикладної складових. Як частина організаційно-економічного механізму інвестиційного контролінгу є інтегрованим набором теоретичних і практичних компонентів, які взаємодіють для забезпечення ефективного управління інвестиційною діяльністю поєднуючи різноманітні елементи і процеси, які разом створюють функціональну платформу для збору, обробки та аналізу інформації при прийнятті управлінських рішень.

Інформаційна система надає керівникам та інвесторам актуальну та достовірну інформацію для прийняття рішень, що стосується вибору проектів, оцінки ризиків, моніторингу витрат і доходів, а також оцінки ефективності інвестицій. Об'єднуючи інформацію з різних підрозділів підприємства (фінансового, виробничого, маркетингового) дозволяє створити єдиний інформаційний простір для управління інвестиціями та контролю над ними. Автоматизація процесів збору та обробки інформації допомагає зменшити людські помилки та прискорити аналіз даних, що дозволяє вчасно реагувати на зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі відстежуючи прогрес проектів у реальному часі, порівнювати фактичні результати з плановими показниками і виявляти відхилення, які можуть вимагати коригуючих дій.

Завдяки систематизації інформації всі учасники процесу управління інвестиціями отримують доступ до об'єктивних даних про стан проектів, що сприяє більш прозорим та обґрунтованим рішенням. Система дозволяє точно оцінювати потребу у фінансових, людських та технологічних ресурсах, оптимізуючи їх використання на кожному етапі інвестиційного проекту. Завдяки контролю за витратами, виявленню відхилень і вчасному реагуванню інформаційна система сприяє мінімізації непередбачених витрат і підвищенню рентабельності інвестицій.

Прикладна складова є ключовим елементом у забезпеченні функціонування механізму відповідаючи за перетворення теоретичних моделей та стратегічних планів у практичні дії, забезпечуючи цілісний підхід до управління інвестиціями та проектами, враховуючи як фінансові, так і організаційні аспекти.

Особливої уваги потребує методико-аналітична складова організаційно-економічного механізму інвестиційного контролінгу, яка визначає масштаб, глибину, комплексність його проведення та ефективність вирішення цільових завдань. Методико-аналітичне забезпечення дозволяє структурувати та обробляти зібрані дані, для цього використовуються як експертні, так і аналітичні методи або їх комбінація. Методико-аналітичні компоненти є ключовими елементами, що забезпечують систематичний підхід до управління інвестиційною діяльністю та дозволяють приймати обґрунтовані управлінські рішення. Методика визначення інтегрального коефіцієнта ефективності інвестиційної діяльності дає змогу оцінити загальний результат від інвестиційних проектів, враховуючи як фінансові, так і нефінансові показники. У

свою чергу, методика визначення інтегрального коефіцієнта ризику інвестиційної діяльності дозволяє оцінити рівень ризиків, пов'язаних з конкретними інвестиціями, з метою запобігання можливим втратам.

Матриця поведінки в інвестиційному контролінгу допомагає визначити оптимальні стратегії реагування на різні ситуації, що виникають в процесі реалізації інвестиційних проєктів, що дозволяє автотранспортним підприємствам адаптуватися до змін ринкових умов, керувати ризиками та підвищувати ефективність управління інвестиціями. В сукупності ці інструменти створюють інтегровану систему контролю та аналізу інвестиційної діяльності, спрямовану на максимізацію її результативності та мінімізацію ризиків.

Управлінська складова організаційно-економічного механізму інвестиційного контролінгу, яка охоплює процес прийняття рішень, є центральним елементом ефективного управління інвестиційною діяльністю. Прийняття рішень в інвестиційному контролінгу базується на комплексному аналізі фінансових показників, ризиків і можливостей, а також на прогнозуванні результатів інвестиційної діяльності. Завдяки чіткому прийняттю рішень управлінська складова контролінгу допомагає забезпечити не лише виконання поточних цілей, але й досягнення довгострокової стабільності та конкурентоспроможності компанії на ринку.

Технічна складова організаційно-економічного механізму в інвестиційному контролінгу відіграє важливу роль в автоматизації процесів контролю, аналізу та управління інвестиційною діяльністю відображаючи впровадження інформаційних технологій, програмних продуктів і технічних інструментів, які сприяють підвищенню ефективності управлінських рішень та зменшенню ймовірності людських помилок.

Фінансова складова організаційно-економічного механізму інвестиційного контролінгу охоплює як внутрішні, так і зовнішні джерела фінансування, що є основою для забезпечення ресурсів, необхідних для реалізації інвестиційних проєктів. Правильне управління цими джерелами дозволяє організації оптимізувати структуру капіталу, знизити фінансові ризики та підвищити рентабельність інвестицій. Ефективний контроль за залученням і використанням фінансових джерел є ключовою частиною інвестиційного контролінгу.

Нормативно-правова складова організаційно-економічного механізму в інвестиційному контролінгу є важливим елементом, який забезпечує правове регулювання інвестиційної діяльності та гарантує дотримання чинних законодавчих норм, що сприяє створенню прозорого й передбачуваного інвестиційного клімату забезпечуючи захист прав інвесторів та мінімізуючи правові ризики. Нормативно-правова складова передбачає правові аспекти інвестиційної діяльності, включаючи питання оподаткування, екологічних стандартів, ліцензування, забезпечення відповідності інвестиційних проєктів внутрішнім і зовнішнім нормативно-правовим вимогам (стандарти безпеки, екологічні норми), укладення контрактів, ведення переговорів з постачальниками і партнерами, забезпечення правового захисту інвестиційних проєктів.

В умовах сучасної економіки важливо підвищувати дохідність інвестованого капіталу та рентабельність активів, що сприяє зростанню продуктивності, зниженню витрат і підвищенню конкурентоспроможності підприємства [1]. Збільшення податкових надходжень, зростання ВВП і зайнятості населення мають вирішальне значення для економічного розвитку забезпечуючи додаткові ресурси для реалізації державних програм і сприяючи стабільності в суспільстві. Підвищення якості послуг, зниження їхньої вартості та екологічний ефект – це ключові аспекти покращення добробуту громадян, що сприяє поліпшенню якості життя та задоволенню соціальних потреб.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Організаційно-економічний механізм інвестиційного контролінгу автотранспортних підприємств слід розглядати, як комплексну систему управлінських, економічних та аналітичних інструментів, що забезпечує ефективну координацію, моніторинг, аналіз та адаптацію інвестиційних процесів на автотранспортних підприємствах з метою підвищення їх рентабельності, інноваційного розвитку та конкурентоспроможності. Формування дієвого організаційно-економічного механізму здатне забезпечити підприємству фінансову стабільність, ефективне використання ресурсів і довгостроковий розвиток в умовах конкуренції.

Отже, варто зазначити, що застосування організаційно-економічного механізму інвестиційного контролінгу для автотранспортних підприємств сприяє чіткому контролю та оптимізації витрат, дозволяє своєчасно виявляти недоліки, допомагає підприємствам оперативно реагувати на зміни в економічних умовах, гнучко адаптувати інвестиційні стратегії та управлінські рішення.

Література

1. Ареф'єва, О., Титикало, В. і Коваленко, Н. 2023. Економічний механізм забезпечення фінансової безпеки підприємств при нестабільності зовнішнього середовища. *Адаптивне управління: теорія і практика*. Серія Економіка. 16, 32. [https://doi.org/10.33296/2707-0654-16\(32\)-03](https://doi.org/10.33296/2707-0654-16(32)-03)
2. Бойко, В. В., Рябоштан, Л. Г. Система інвестиційного контролінгу на автотранспортних підприємствах. *Економіка та управління на транспорті*, 2018, Випуск 7, С. 112–120.

3. Власенко Д.О. Сучасні аспекти управління ресурсами автотранспортного підприємства. *Ефективна економіка* № 8, 2011 <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=666>
4. Лещук Г. В., Жила В. С. Теоретично-методологічні засади інвестиційного контролінгу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Випуск 6, частина 2. 2016 С. 46-51
5. Ляхович Л.А. Інформаційне забезпечення системи управління інвестиційними проектами підприємства. *Інноваційна економіка*. Випуск 10(48). 2013. С. 157-162
6. Матвієнко Г.Л. Основний інструментарій контролінгу на українських підприємствах. *Науково-технічний збірник «Комунальне господарство міст»*. Випуск 61. 2005. С. 175 – 180
7. Остапенко Т.М. Класифікація інструментів (методів) контролінгу витрат. *Економіка: реалії часу*. Випуск 5. 2013. С. 125-130.
8. Пазушчан, А. В., & Черкас, В. В. (2020). ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КОНТРОЛІНГ ЯК ІНДИКАТОР СТАБІЛІЗАЦІЇ СИСТЕМИ АНТИКРИЗОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА ТА УКРАЇНИ У ЦІЛОМУ. *Економічний простір*, (161), 78-81. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/161-14>

References

1. Arefieva, O., Tytykalo, V., Kovalenko, N. Economic mechanism for ensuring the financial security of enterprises in case of instability of the external environment. *Adaptive Management: Theory and Practice. Series Economics*, 16(32). [https://doi.org/10.33296/2707-0654-16\(32\)-03](https://doi.org/10.33296/2707-0654-16(32)-03)
2. Boiko, V. V., Riaboshtan, L. H. Systema investytsiinoho kontrolinhu na avtotransportnykh pidpryemstvakh. *Ekonomika ta upravlinnia na transporti*, 2018, Vypusk 7, S. 112–120.
3. Vlasenko D.O. Suchasni aspekty upravlinnia resursamy avtotransportnoho pidpryemstva. *Efektivna ekonomika* № 8, 2011 <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=666>
4. Leshchuk H. V., Zhyla V. S. Teoretychno-metodolohichni zasady investytsiinoho kontrolinhu. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu*. Vypusk 6, chastyna 2. 2016 S. 46-51
5. Liakhovych L.A. Informatsiine zabezpechennia systemy upravlinnia investytsiinomy proektamy pidpryemstva. *Innovatsiina ekonomika*. Vypusk 10(48). 2013. S. 157-162
6. Matviienko H.L. Osnovnyi instrumentarii kontrolinhu na ukrainskykh pidpryemstvakh. *Naukovo-tekhnichnyi zbirnyk «Komunalne gospodarstvo mist»*. Vypusk 61. 2005. S. 175 – 180
7. Ostapenko T.M. Klyasyfikatsiia instrumentiv (metodiv) kontrolinhu vytrat. *Ekonomika: realii chasu*. Vypusk 5. 2013. S. 125-130.
8. Pazushchan, A. V., Cherkas, V. V. (2020). Investytsiinyi kontrolinh yak indykator stabilizatsii systemy antykrizovoi polityky pidpryemstva ta Ukrainy u tsilomu. *Ekonomichnyi prostir*. (161). 78-81. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/161-14>